

Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí

březen 2019
Národní rozpočtová rada

Úřad
Národní
rozpočtové
rady

Úvod a struktura

Zpráva o dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí je zpracována na základě zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti a je předkládána PSP ČR

Předmětem je vývoj hospodaření sektoru veřejných institucí v 50letém horizontu za předpokladu současného nastavení daňových a výdajových politik

Nejedná se proto o klasickou prognózu

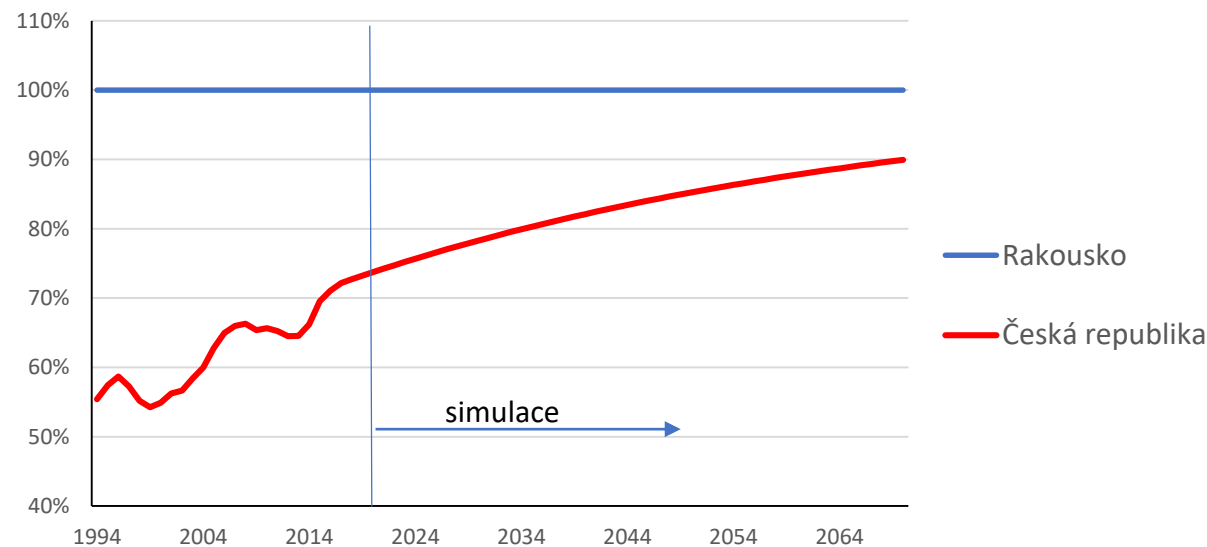
Struktura:

- Demografická projekce
- Makroekonomický vývoj
- Důchodový systém a zdravotnictví
- Výdaje a příjmy sektoru veřejných institucí
- Primární saldo a vývoj dluhu sektoru veřejných institucí

Makroekonomický vývoj

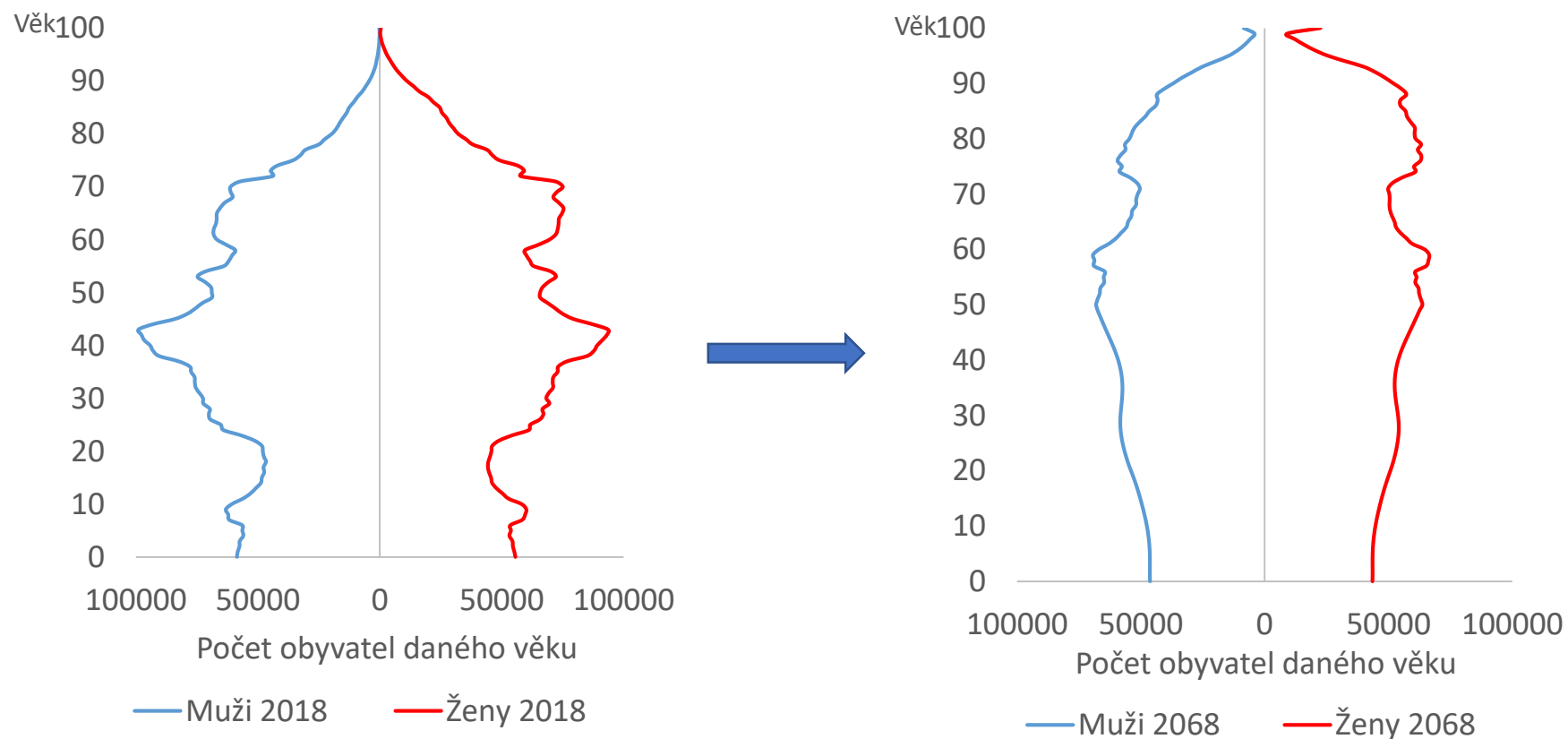
- Česká ekonomika se bude nadále přibližovat vyspělým zemím
- V simulaci počítáme s konvergencí k Rakousku – rozdíl v ekonomické úrovni se v průměru snižuje o 1,9 % ročně
- Předpokládáme, že konvergovat bude i podíl mezd na HDP – růst reálných mezd proto bude dlouhodobě vyšší než růst HDP na pracovníka

Veličina	Průměrné tempo růstu 2018 - 2068
HDP na obyvatele	1,9 %
HDP celkem	1,8 %
Náhrady zaměstnancům	2,0 %
Průměrná reálná mzda	2,3 %

Demografická projekce

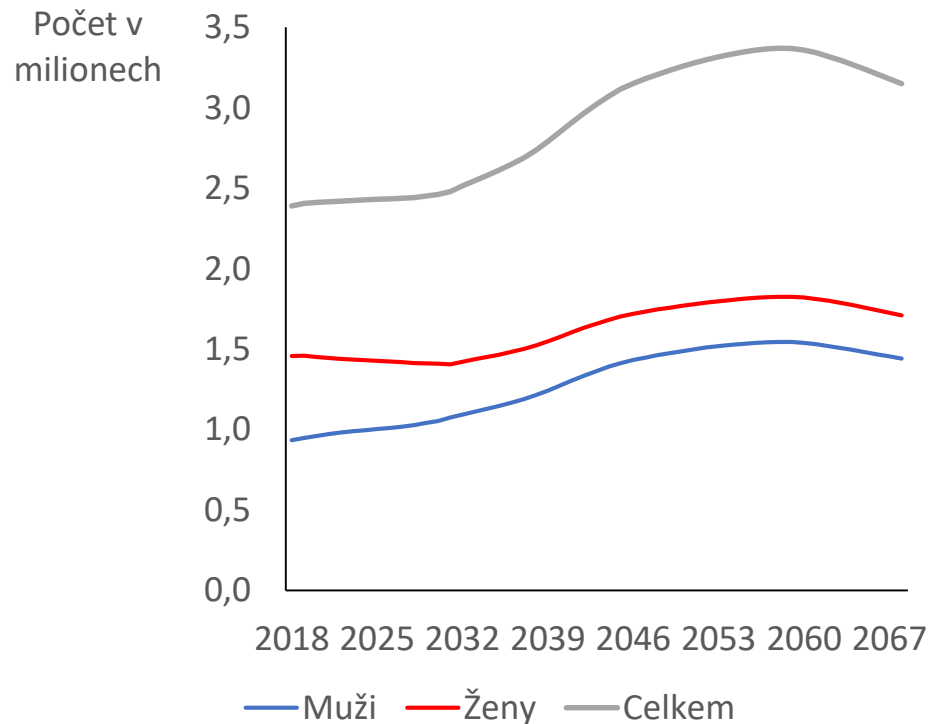
- Vysoká varianta demografické projekce ČSÚ z roku 2013, mírně upravena o nová data
- Podstatná změna ve struktuře - počet osob 65+ vzroste o 60 % a jejich podíl na populaci vzroste z 19 % na 31 %
- Prodlouží se i naděje dožití - o 9,4 let u mužů a 8,2 let u žen

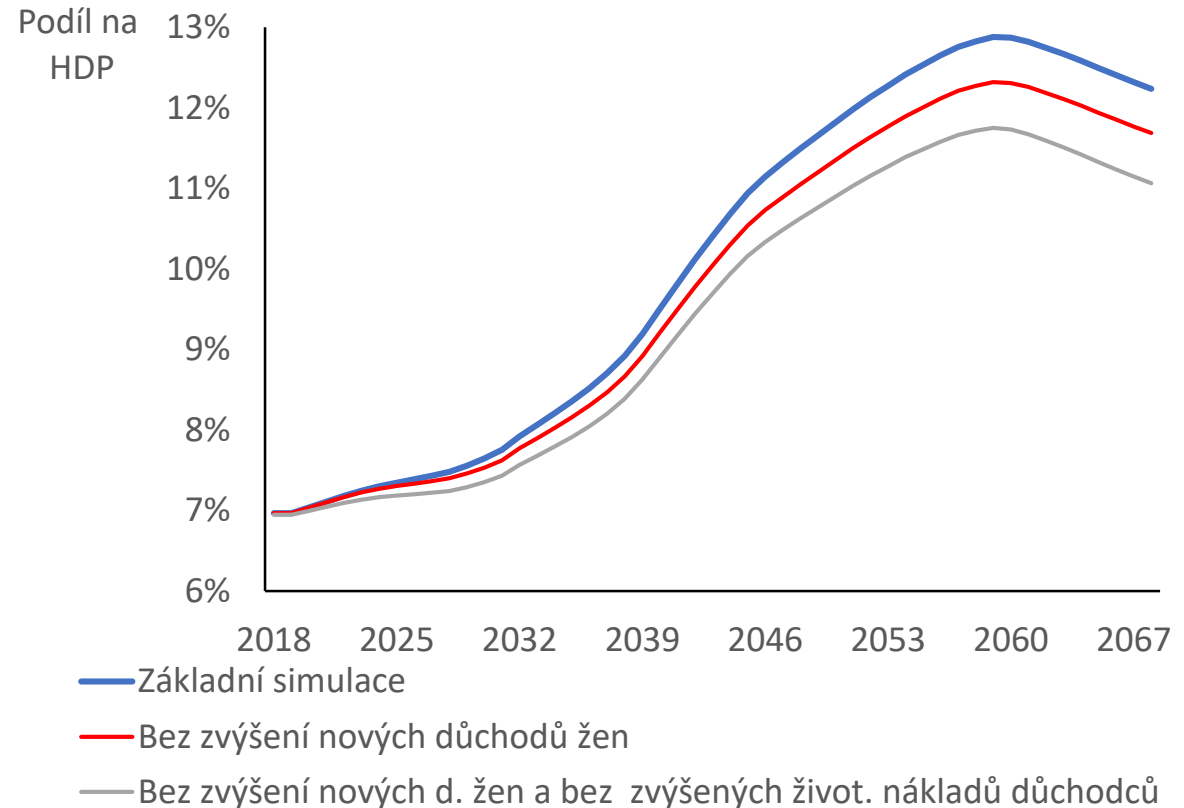
Zdroj: ČSÚ a NRR

Důchodový systém I.

- Zvyšování zákonného věku odchodu do důchodu až do roku 2030 na úroveň 65 let
- Počet starobních důchodců bude kulminovat kolem roku 2059 (zhruba o 40 % více než dnes) a ve stejném období bude kulminovat i podíl výdajů na starobní důchody na HDP
- Předpokládáme valorizační schéma: $\frac{1}{2}$ růstu průměrné reálné mzdy a plné pokrytí růstu cen pro domácnosti důchodců

Zdroj: Výpočty NRR

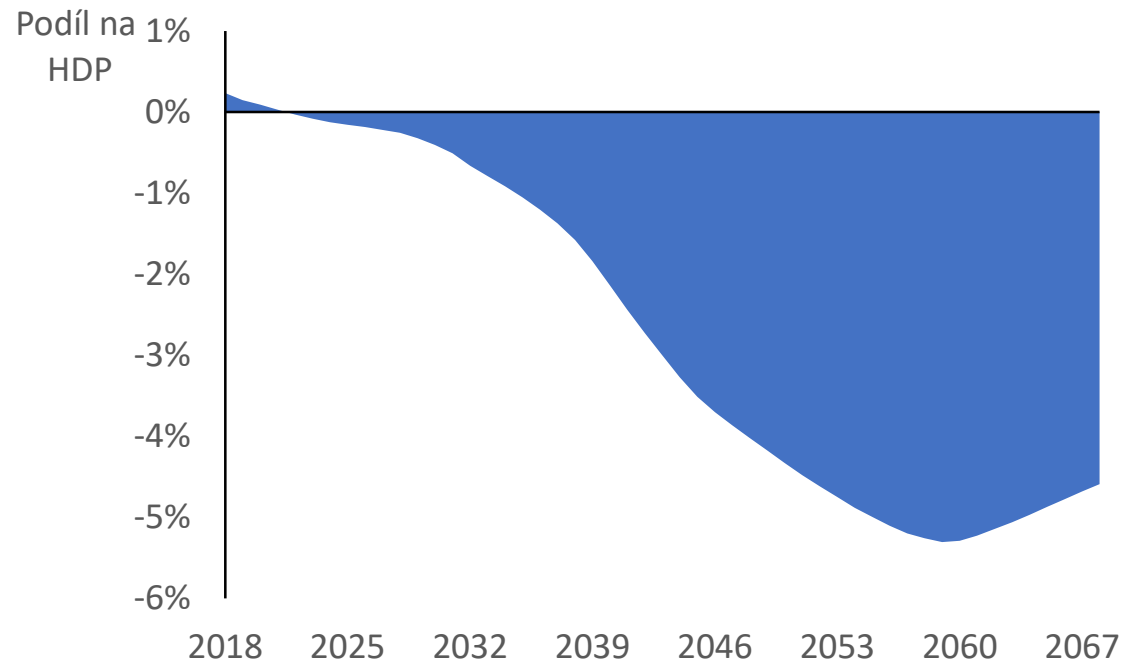

Důchodový systém II.

- Příjmy systému se mírně zvýší díky růstu podílu mezd na HDP (v ČR je zatím podíl mezd na HDP nižší, než je obvyklé ve vyspělých ekonomikách)
- Objem invalidních a pozůstalostních důchodů se zvýší mírně
- Až do roku 2030 bude systém přibližně v rovnováze, poté prohlubování deficitů až do roku 2059, následuje mírné snížení deficitů (díky slabším ročníkům z 90. let)

Výdaje a příjmy důchodového systému v % HDP

	2020	2040	2060	2068
Výdaje na starobní důchody	7,0	9,5	12,9	12,2
Výdaje na důchody celkem	8,4	10,9	14,3	13,7
Příjmy	8,4	8,8	9,0	9,1
Saldo	0,1	-2,2	-5,3	-4,7

Zdravotnictví

- Předmětem jsou pouze výdaje hrazené veřejným zdravotním pojištěním
- Projekce ovlivněna demografickým vývojem
- Systém bude ke konci období v mírném deficitu, ale výrazně vzroste počet tzv. státních pojištěnců, což zatíží státní rozpočet (cca 0,5 % HDP)

Růst výdajů z veřejného zdravotního pojištění

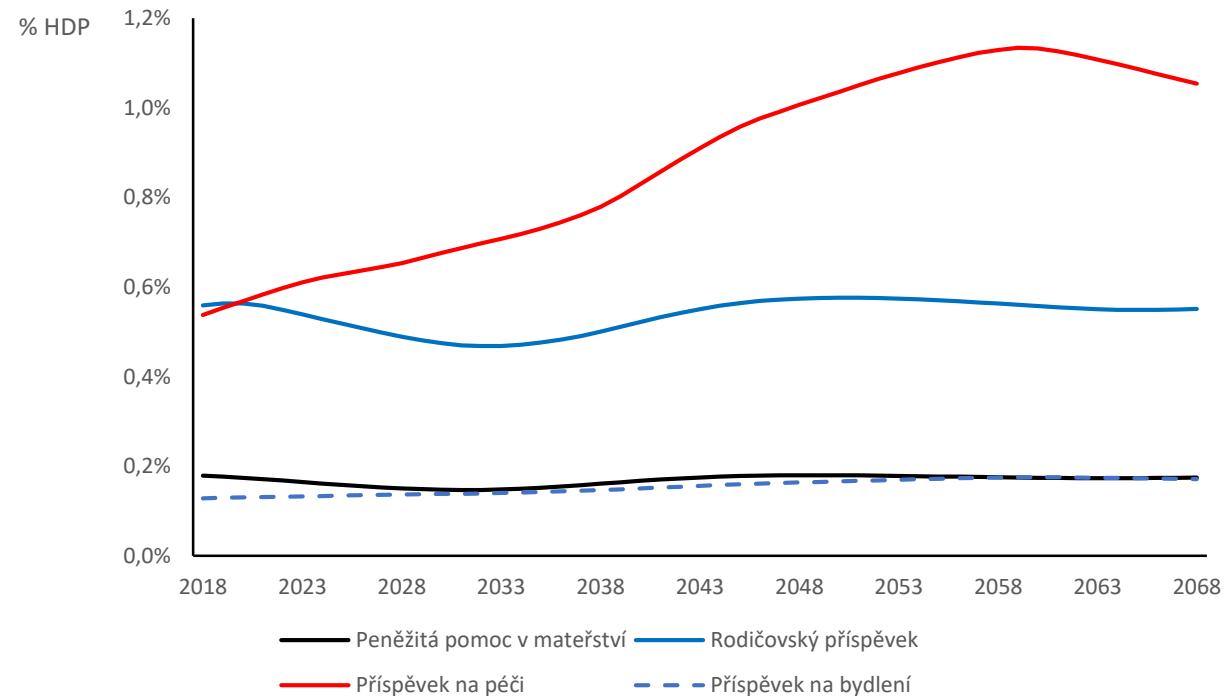
5,4 % HDP → **6,8 % HDP**

Zdroj: Výpočty NRR

Sociální dávky

- Ze sociálních dávek bude měnící se demografickou strukturou ovlivněn nejvíce příspěvek na péči – jeho váha na HDP vzroste až na dvojnásobek

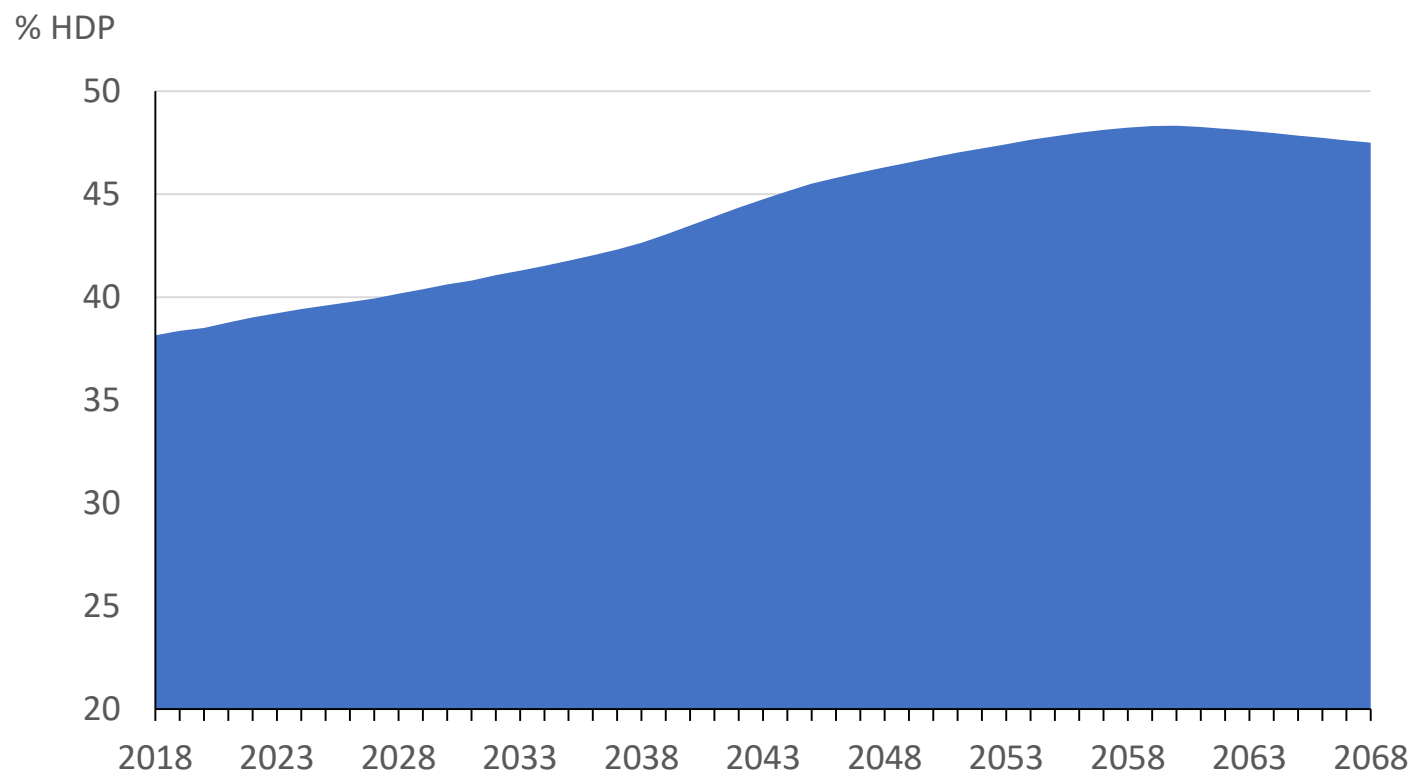
Zdroj: Výpočty NRR

Výdaje nesouvisející s demografickým vývojem (% HDP)

	2020	2030	2040	2050	2060	2068
Ostatní výdaje - základní scénář	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4
Změny ostat. výdajů v souvislosti s konverencí	0,0	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0
v tom: veřejné investice	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3
v tom: výdaje na obranu	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
v tom: růst nákladovosti sektoru veřejných institucí	0,0	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6
v tom: nárůst platby do EU	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ostatní výdaje včetně změnových efektů	20,4	21,2	21,2	21,3	21,3	21,4

Zdroj: Výpočty NRR

Výdaje celkem bez úroků

Zdroj: Výpočty NRR

Příjmy sektoru veřejných institucí

- Změna struktury a objemu příjmů bude ovlivněna rychlejším růstem mezd než HDP
- **Vzroste** váha příspěvků na sociální zabezpečení a váha DPFO
- **Klesne** váha daně z příjmu právnických osob
- Váha ostatních daní a příjmů zůstane přibližně stabilní

Vybrané příjmové položky v % HDP

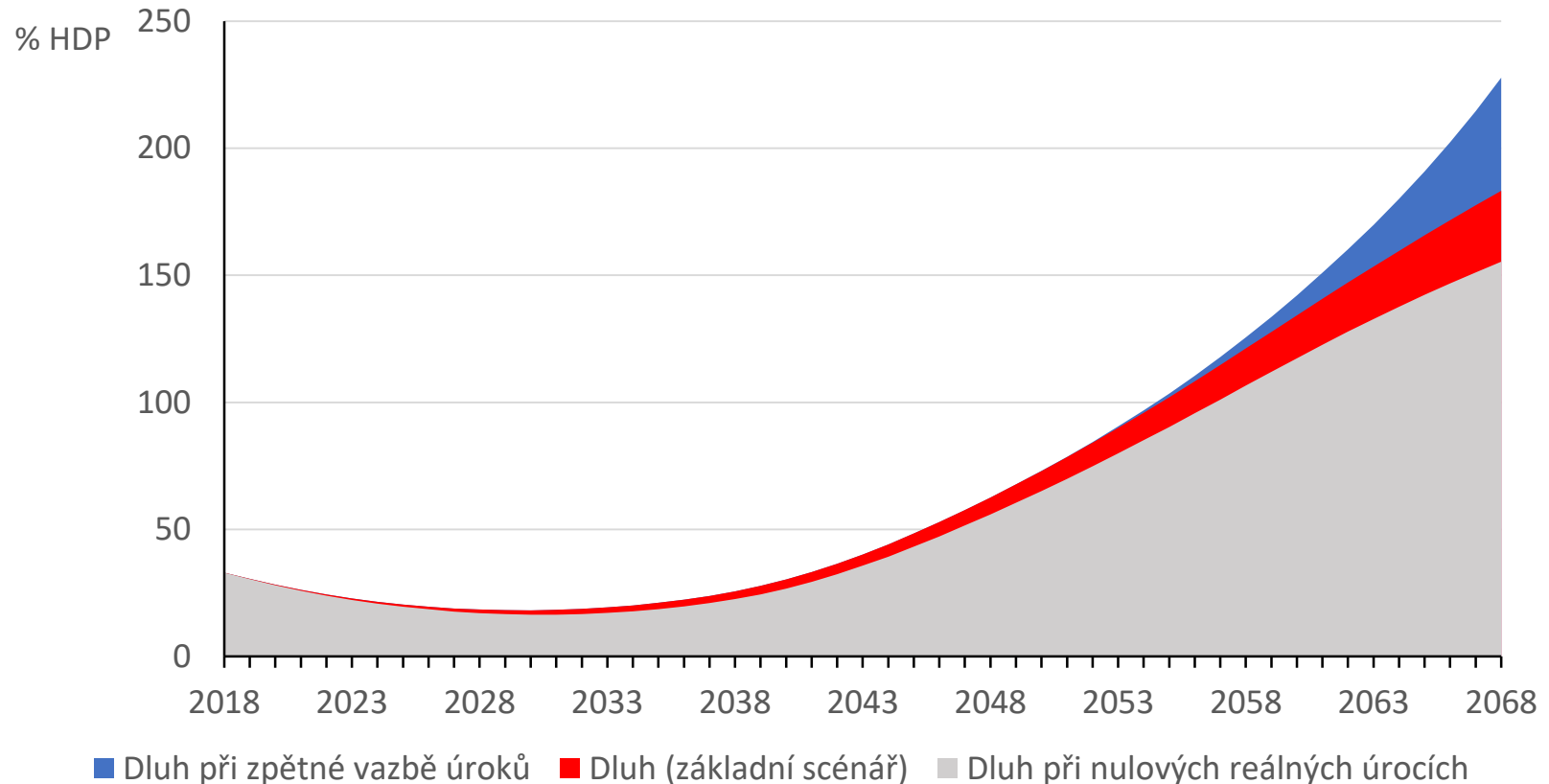
		2020	2040	2060	2068
Daně z příjmu FO	↑	4,5	4,7	4,9	4,9
Daně z příjmu PO	↓	3,2	2,8	2,5	2,4
Příspěvky na sociální zabezpečení	↑ ↑	15,4	16,2	17,0	17,0
Příjmy celkem	↗	40,1	40,8	41,4	41,4

Zdroj: Výpočty NRR

Saldo a dluh sektoru veřejných institucí

- Primární saldo (tj. bez zahrnutí úroků) bude podle projekce až do roku 2030 kladné
- Rychlé zhoršení salda po roce 2030 povede k růstu dluhu a kolem roku 2047 by došlo k dosažení hranice 55 % HDP (tzv. dluhové brzdy)
- Prolomení dluhové brzdy by také pravděpodobně vedlo ke zvyšování úrokové míry a nákladů na obsluhu dluhu, což by dluh dále zvyšovalo

Rok	Roční saldo sektoru v % HDP
2020	1,0
2040	-3,6
2060	-13,0
2068	-20,1

Obdobné projekce vybraných institucí

Země	Délka projekce	Současný dluh (v % HDP)	Projektovaná výše dluhu (v % HDP)
Slovensko	50 let	51,8	131
Spojené státy (federální dluh)	30 let	78,0	152
Finsko	40 let	59,5	180
Česká republika	50 let	33,0	228
Velká Británie	50 let	86,7	282
Slovinsko	50 let	72,8	300

Zdroj: národní fiskální instituce